

До научното жури
Назначено със заповед РД 38-115/18.02.2022
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

РЕЦЕНЦИЯ

от доц. д-р Косьо Стойчев, Катедра „Регионална и политическа география“
при ГГФ на СУ ”Св. Климент Охридски”
Председател на научното жури

на дисертационна теза на тема:

РОЛЯТА НА ИНОВАЦИИТЕ ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ (ПО ПРИМЕРА НА СЛОВЕНИЯ)

на МИРОСЛАВ ВАЛЕНТИНОВ ЗЛАТЕВ, редовен докторант по професионално направление 4.4. Науки за Земята, Социално-икономическа география /пространствено и регионално развитие/, катедра „Регионална и политическа география” при ГГФ на СУ” Св. Климент Охридски”, с научен ръководител доц. д-р Николай Любомиров Попов.

I. Справка за докторанта

Мирослав Валентинов Златев - кандидат за образователната и научната степен „доктор” е роден на 08.10.1989 г. в гр. Казанлък. От 2009 до 2013 г. е студент по специалност „География“ в СУ ”Св. Климент Охридски”, където получава ОКС „бакалавър”. През 2014 – 2017 г. се обучава в ОКС „Магистър” в специалност „География“ МП „Регионално развитие и управление“ в катедра Социално-икономическа география към ГГФ на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Със заповед РД 20-280 от 31.01.2018 г. е редовен докторант към катедра Регионална и политическа география при ГГФ на СУ с научен ръководител проф. д-р Петър Михайлов Стоянов. През 2019 г. за научен ръководител е определен доц. д-р Николай Любомиров Попов. Отчислен е с право на защита със заповед РД 20-538/22.02.2021г. на Ректора на СУ ”Св. Кл. Охридски”.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертацията е в обем от 209 страници, включително два списъка на използваната литература. Първият е на кирилица с 94 източника и вторият - на

латиница с 233 заглавия и 34 интернет адреса. Дисертацията съдържа и 29 фигури, 8 таблици и 31 приложения в отделен файл.

Прави впечатление, че обемът на работата е много голям, над приетите норми, интернет сайтовете не са цитирани съобразно правилата за цитиране на електронни източници. В списъците с литература съществуват източници, които не са цитирани в текста на дисертацията.

Структурата на работата се състои от увод, в който са включени актуалност, обект, предмет, цел, пет задачи, подходи и методи, информационни източници, четири глави, заключение, списъци на литературата и приложения.

Актуалността на темата не е обоснована пълноценно. Темата е крайно интересна и актуална, но докторантът се ограничава до общи постулати и насочва вниманието си директно върху примера Словения. Тази тема притежава по-общонаучна част с фундаментално значение. Темата за иновациите е концепция „чадър“ и може да послужи практически за обосноваване на почти всичко, тъй като няма човешка дейност, която да не се влияе от тях. В тази връзка, обосноваването на актуалността в конкретния случай е можело да се развие по-задълбочено, по-научно и най-вече да направи опит да обясни защо иновации и регионално развитие трябва да се съдържат в дисертация по икономическа и социална география.

Обектът и предметът на изследване са приемливи. В случай, че докторантът бе в състояние да определи по-добре актуалността, то той щеше да надмине и формалните определения за обект и предмет. Изразявам пълно несъгласие с изречението в краткия абзац, описващ предмета на изследване: *„Тоест, влиянието на иновациите върху регионалното развитие се разглежда преди всичко от гледна точка на транспорта като икономически отрасъл.“*

Това изречение има потенциал да обезсмисли цялата дисертация още на този етап. **Иновациите не влияят и действат върху регионалното развитие само чрез транспорта, а още по-малко в неговата отраслова форма.** Препоръчвам на младия ни колега в бъдеще да се въздържа от подобни погрешни обобщения, тъй като те само ограничават полезността на свършената от него работа.

Целта на изследването е определена точно, както и допълнителните уточнения към нея. Тя е първия елемент от увода, който улавя по-съществени елементи от тази голяма тема и дава реалните насоки на онова, което се разглежда в дисертацията. Логично и издържано е формулиран въпросът на хипотезата.

Дефинирани са пет научни задачи. Задача 3 *„Изследване на частен случай (case study) за влиянието на транспортната мрежа в Словения върху регионалната политика и регионалната иновационна система“* насочва отново към транспортната мрежа. Това избързване за стесняване на обектната същност на дисертацията е некоректно или най-малкото, не кореспондира със заявката на заглавието на дисертационния труд, където се сочат иновациите въобще. Пета задача за изготвяне на SWOT анализ не мога да приема за научна

задача. SWOT анализът е метод, задачата трябва да води до конкретен резултат. В този ред на мисли можеше да се запише – Определяне на иновационния потенциал на България, чрез прилагане на SWOT анализ и т.н. В раздел Методология на изследването са упоменати различни подходи и методи на изследване. Прави впечатление, че се посочва използването на метода „разходи-ползи“, Парето, правило на Зипф, които не се откриват по-нататък в работата.

Първа глава “Теоретико-методологични основи на изследването” е посветена на обследването на общонаучни и теоретични въпроси свързани с темата на дисертацията. Прави добро впечатление широката общонаучна подготовка на докторанта, неговият афинитет към позоваването на разнообразни източници и аспекти на изследваните теоретични въпроси. Подборът от автори, на които да се позове, за да обоснове общото си гледище, е разнообразен, но липсват по-задълбочени лични коментари и анализ на докторанта. Приложенията, както и фигурите в текста са с много лошо визуално качество, което нарушава доброто съотношение текст – фигури и което е недопустимо за дисертация. В теоретичната си част докторантът прави уклон към транспортна география, транспортна система и примера със Словения. Това е напълно погрешно като подход, тъй като още на този етап докторантът се стреми да ни обясни, че подборът му от приоритетни иновации за регионално развитие в последната част на работата е правилен. Това издава идейна слабост и объркване в теоретичните му постановки. Колкото и добре да са подбрани авторите, докторантът не знае как са си послужил с използваните източници за доказване на неговата теза. Следващите раздели и подраздели са кратки и механично смесват явления, идеи, теории, концепции, които докторантът осъзнава, че са свързани, но не намира начин да ги обясни в полза на дисертацията. В почти във всеки раздел се използва думата Словения, транспорт, иновация с цел да се илюстрира някаква цел в теоретичната част. Главата смесва нова икономическа география, локализационни теории, иновационни хъбове, география на транспорта и т.н., без да се разкрие защо това е необходимо в защита на тезата.

По-удачно щеше да бъде да се изложат придобитите знания, за да се направи опит за обобщена категоризация на видовете и типовете иновации въобще. Да се анализира тяхната вътрешна природа. След това да се обследват теоретично-пространствените процеси, какъвто опит има в работата и двата анализа да се съпоставят в търсене на допирателни. Това щеше да осигури по-висока степен на достоверност, да ориентира докторанта кой тип иновации търси, от какъв ранг, за да има сериозно основание да ги обвърже въобще с процеса на регионално развитие. Голямата отговорност на докторанта при възлагането на темата за иновациите е неговото умение да разбира, да анализира, да свързва и обосновава, а не да събира механично текстове без порядък, които му харесват. Тази глава е можело силно да се съкрати и да

останат само онези раздели, които подкрепят тезата. Липсват изводи от първа глава.

Втора глава е „Приложение на иновациите като инструмент за регионална политика“. По същество тази глава е продължение на първата с добавяне на концепцията за клъстерите и някои класификации на иновациите, НИРД, структурни фондове, международни организации и т.н. Отново се прави опит за обосноваване избора на Словения и в тази глава, но също чисто теоретична. Двете глави - първа и втора заемат 112 страници от дисертацията и не съдържат изводи.

Третата глава е озаглавена „Приложение на иновациите в развитието на Словения – общи концептуални и регионални аспекти“. Главата започва с кратка, непълна и некоректна характеристика на страната. Например, цитирам *„В етнически план е представена от наследници на италианци, австрийци и южни славяни, като броят на населението е 2,1 млн.д.“*. Опитите за търсене на сходство в историята на двете страни са наивни, но тези за търсене в сходство на селищната система и пространствената организация са успешни. За съжаление, докторантът, след две теоретични глави, продължава да теоретизира и да разказва теоретичните постановки на Кейнс, Смит, Портър, Хагерстрад и т.н., но за сметка на Словения. Достига до извода, **че в тази малка страна разстоянието е главен фактор за дифузия на иновациите**, което не е коректно, тъй като оригиналната постановка се отнася за пространства от друг размер. Текстът на главата е непоследователен, объркан. Изобилства от примери, сравнения, данни, които нямат единна цел. Идва момент, в който не мога да се сетя коя е темата на дисертацията. Реално това е глава, в която се извършва социално-икономически анализ на Словения, но без да е насочен конкретно към иновациите. Дават се примери за технологични компании, както словенски, така и международни, но не се доказва по никакъв начин дали това се дължи на иновации в самата Словения, а още по-малко как нейното регионално развитие се отнася към тях или повлиява от тях. Главата не съдържа изводи.

Глава четвърта е назована „Перспективи при приложението на иновации в развитието на България – сравнителен анализ (по примера на Словения)“. В тази глава докторантът дава свобода на мислите си и разказва всичко, което го вълнува по принцип. От разпада на СССР и СИВ, през въпросите на ТОЛЛ системата, трудови пътувания, автомагистрала, райониране, цени на ремонти и други. Двете страни се сравняват по редица показатели, разказ който беше засегнат в трета глава, но сега вече в проблемна ориентация. Засягат се анализи на ПЧИ, НИРД, Европейското иновационно табло и т.н. Всички тези констатации не водят към обща рамка на съждение, а към увеличаване обема на дисертацията. Докторантът слабо отговаря и кореспондира с въпросите и задачите на дисертацията.

Разделът „4.2. Моделиране на метода разходи – ползи (Cost – Benefit)“ е неразвит и неразписан коректно в рамките на 3 страници за цялата дисертация.

Припомням, че задача 4 е „разкриване на иновационния потенциал на България спрямо примера на Словения чрез математическо моделиране на показатели по метода „разходи – ползи“ и прилагане на реалистични цели и мерки, които са релевантни за прилагане в България“. В тази връзка, тази задача **не е постигната**. Следва SWOT анализ, изграден на принципа на експертната оценка без анализ, без изводи и без аргументи, което не отговаря на докторска дисертация. Главата не съдържа изводи.

Заклучението не е структурирано правилно и съдържа сценарии за развитие, които трябва да бъде част от основния текст. Ако докторантът беше извел по 2 или 3 извода във всяка глава, щеше да е в състояние да напише заключение. Предложеният текст в Заключение няма качеството на такова.

Авторефератът отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

От приносите са постигнати принос 1 и частично 3. Принос 2 не е постигнат. Логически приносите трябва да съответстват на поставените задачи. В тази връзка от поставените 5 задачи, 4 и 5 не са реализирани.

Докторантът представя три самостоятелни **научни статии** по темата на дисертационния труд, които отговарят на условията за ОКС „Доктор“.

Заклучение

Дисертацията е авторско дело на докторанта, спазени са всички изисквания на ЗРАСРБ и другите нормативни актове. Кандидатът има качества за провеждане на самостоятелно научно изследване. Работата е на средно дисертационно ниво и обединява различни научни подходи. За съжаление са допуснати много логически грешки, но е демонстрирано голямо желание, което може би в бъдеще ще получи покритие. В тази връзка, независимо от пропуските, предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват с „ДА“ за присъждане на ОКС „Доктор“ на МИРОСЛАВ ВАЛЕНТИНОВ ЗЛАТЕВ, редовен докторант по професионално направление 4.4. Науки за Земята, Социално-икономическа география /пространствено и регионално развитие/.

София, 04 Май 2022 г.

Рецензент:

доц. д-р Косьо Стойчев